

Observatiehuis voor jongens

Een conflict in de leiding

Verschil van inzicht over de werkwijze deed deskundigen aftreden

Ook medicus ging heen

In het „Observatiehuis voor Jongens“ aan de Vosmaerstraat is onlangs een ernstig conflict uitgebroken, — een conflict, dat al lang smeulde en dat nu tot uitbarsting is gekomen in het aftreden van op één lid na de gehele „Commissie voor het Observatiehuis“ en door het ontslag van dr. F. Grewel, den medicus, die acht jaar lang als adviserend psychiater aan deze inrichting is verbonden geweest.

Het „Observatiehuis“ vormt een onder-afdeling van de Vereniging „Hulp voor Onbehuisden“; evenals bij de andere onder-afdelingen (bijvoorbeeld de afdeling voor schoolkinderen, de vrouwen- en kleuter-afdeling, enz.) bestaat er een „Commissie“, die te vergelijken is met een college van regenten bij sommige andere instellingen. Voorts staat een directeur aan het hoofd van het „Observatiehuis“, evenals er een directeur of directrice is bij elk van de andere afdelingen.

Voorzitter van de „Commissie voor het Observatiehuis“ was tot voor kort de Amsterdamse ouderrechtter, mr. G. T. J. de Jongh. In de commissie hadden voorts onder anderen de tegenwoordige kinderrechtter, mr. W. P. C. Knuttel en de psychiater dr. F. S. Meyers zitting.

Het heengaan van deze deskundigen uit de leiding van het Observatiehuis is het gevolg van een verschil van inzicht over de werkwijze van het Observatiehuis. Het zijn uiteraard deze voor de kindbescherming zo belangrijke principiële meningsverschillen, die ons nopen, deze kwestie in het openbaar te behandelen. Persoonlijke tegenstellingen laten wij hierbij ter zijde; min of meer belangrijke details eveneens.

De strijd in en rondom het Observatiehuis loopt over de aard, de methode van het werk, van het onderzoek naar de jongens, die er worden geplaatst en van de rapporten, die hieromtrent aan kinderrechtter of officier van justitie worden uitgebracht.

De in de laatste jaren geuite klachten komen hierop neer, dat de observatie van de jongens niet grondig genoeg en niet deskundig geschiedt.

Het „Observatiehuis voor Jongens“ wordt op deze wijze tot een soort „huis van bewaring“ voor minderjarigen, in plaats van, wat het moet zijn, ten eerste: een werkelijk vakkundig observatorium voor de moeilijkheden van ontworpen en gevaarlopende jeugd en voor de oorzaken van die moeilijkheden; ten tweede: een instelling met paedagogische strekking.

Ernstige grief

Dit is een buitengewoon ernstige grief. Het „Observatiehuis“ vindt zijn bestaansgrond zeker niet alleen, zelfs niet in de eerste plaats, in de noodzakelijkheid de jeugdige, nog betrekkelijk onbedorven delinquenten gescheiden te houden van de oudere, veelal door de wol geverfde misdadigers. Dit is een belangrijke functie van het Observatiehuis; het opsluiten van minderjarigen in Huizen van Bewaring is zulk een in het oog springend euvel, dat wij daartegen geen pleidooi meer hoeven te houden, liever gezegd: geen requisitoir meer hoeven te nemen. Wat niet wegneemt, dat dit euvel nog geenszins tot het verleden behoort. Doch dit op het ogenblik ter zijde.

Een „Observatiehuis“ — de naam zegt het reeds — behoort meer te zijn dan een „kinder-Huis-van-Bewaring“; het is een instelling, die de observatie beoogt ter voorlichting van dengene, die een voor de toekomst van de te observeren persoon beslissende maatregel heeft te nemen. Meestal is dit tegenwoordig: de kinderrechtter. Vroeger werd de plaatsing van jongens in het Amsterdamse Observatiehuis ook vrij veel door andere instellingen gevraagd (Voogdijraderen, Gemeentelijke Geneeskundige Dienst, enz.). In de laatste jaren is het aantal niet justitiële plaatsingen en observaties echter tot een zeer onbetekenend percentage gedaald.

Milieu en persoons-onderzoek

Welnu: wat is voor deze observatie nodig? Enerzijds een onderzoek naar de omstandigheden, waarin het kind, dat in conflict met de maatschappij is gekomen, heeft geleefd; anderzijds een onderzoek naar de persoonlijkheid van dat kind zelf. Dit laatste onderzoek moet, wil het goed zijn, zowel de lichamelijke als de geestelijke toestand van het kind bestrijken; en het moet zowel gelden de „normale“ geestestoestand van het kind, als eventueel aanwezige geestelijk abnormale trekken. Het aan de autoriteiten uit te brengen rapport moet dan de samenvatting geven en de weerslag zijn van al die lichtbundels, die men op het te onderzoeken kind heeft laten schijnen.

Wat zijn nu de van deskundige zijde geuite grieven tegen de gang van zaken in het Observatiehuis? In de eerste plaats geschiedt het sociale voor-onderzoek niet in alle gevallen en is het niet grondig genoeg, sinds het „Observatiehuis“ daarvoor geen volledige kracht, die gehele dagen aan dit werk kan besteden, maar beschikbaar heeft. Ten tweede blijft de observatie van de jongens in hun groepen, bij hun werk, hun spel, dus juist — wat uitermate belangrijk is — tijdens hun onbevangen bezig zijn, vrijwel geheel auhterwege. Het is één van de verworvenheden van de moderne psychologie, dat men de grote betvenis is gaan inzien van het observeren der onbevangen, natuurlijke reacties. Uit de gedragingen van een kind bij het spel leert men veel meer kennen van zijn gemoedstoestand, zijn karakter en zijn innerlijke conflicten dan uit het „verhaaltje“, dat het kind zelf vertelt van het geval, het „misdrijf“, dat hem met den kinderrechtter deed kennis maken. Deze onopvallende observatie moet worden verricht door een ervaren en geschoolden paedagoog-psycholoog. De grief, die men in dit opzicht koestert, is deze, dat het lagere personeel zulke deskundige scholing mist, — waarmee niets wordt afgedaan aan de waardering voor het vele en goede

werk dat deze mensen verrichten — en dat de directeur ten gevolge van de heersende organisatie van de arbeid aan dit zo uitermate belangrijke observatiewerk niet toekomt.

Eén van de hulpmiddelen bij het onderzoek zijn de psychologische „tests“, waardoor men de graad van kennis en van intelligentie van de observanten probeert te meten. Ook dit werk is in de laatste jaren, door onvoldoende en te sterk wisselend personeel, veel te kort gekomen.

Meer bezwaren

Ernstige bezwaren bestaan voorts tegen de wijze waarop het psychiatrische rapport in het totale eindrapport werd verwerkt, wat een eis is voor een goede observatie, doch slechts degenen, voor wie de directeur dit nodig achtte. Ook dit wordt uiteraard principiël afgekeurd.

Tenslotte neemt het rapporteren veel te veel tijd. Het is voorgekomen, dat inderhaast op het laatste ogenblik een rapport moest worden opgemaakt voor jongens, wier zake nvoor den kinderrechtter moesten dienen en die toch al enige tijd in het Observatiehuis verblijft hielden. Dergelijke rapporten moeten wel onvoldoende zijn en kunnen dus geen goede basis voor een beslissing vormen.

Wij hebben — wij herhalen het — gemeend, deze feiten te moeten publiceren, omdat hier een eminent belang van de kindbescherming op het spel staat. De ouders van de kinderen, die hierheen worden gestuurd en de kinderen zelf hebben er recht op, dat hun zaak, hun „geval“, goed, d.w.z. met gebruikmaking van alle middelen, die de moderne wetenschap kent, wordt onderzocht. Op grond van dergelijke onderzoeken worden maatregelen van ontzaglijke draagwijdte genomen, wordt beslist over mensenlevens! Het is zaak, dat hierin speedig grondige verbetering kome!

(Ongecorrigeerd.)